

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSPÄTTUTET

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

Pelastustoimen mittarit

Projektipäällikkö, FT Heidi Tiimonen

28.3.2017 Turvallinen Suomi-seminaari

PELASTUSOPISTO
RÄDDNING SINSTITUTET

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

Pelastustoimen Indikaattorit-hanke

- Hankkeen tavoitteena tuottaa **pelastustoimen kansallinen vaikuttavuuden arviointimittaristo** yhteistyönä pelastustoimen keskeisten toimijoiden kesken
- Mittariston muodostaminen **perustuu yhteiseen tarvemäärittelyyn** ja se **yhtenäistää** sekä **monipuolistaa vallitsevaa arviointikäytäntöä**
- **Hankevastuullinen** organisaatio on Pelastusopisto, projektipäällikkönä tutkija, FT Heidi Tiimonen

Keskeiset toimijat:

- sisäministeriön pelastusosasto, Pelastusopisto, pelastuslaitokset, pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, AVIt (edeltävistä edustajat hankkeen ohjausryhmässä) sekä pelastustoimen keskeiset liitot ml. Suomen Palomiesliitto ry
- Hankkeen rahoittajana **Palosuojelurahasto**
- Hankekesto **1.8.2016-30.9.2017**

Mittareiden kehittäminen on strategiatyötä

- Pelastustoimen indikaattorit-hankkeessa tuotettavat mittarit ovat kiinteä osa pelastustoimen **strategiassa** painotettua **jatkuvaan analyysiin perustuvaa tilannekuvamuodostusta => mittarein tuotettu tieto ohjaa toimialan kehitystä => informaatio-ohjaamiseen perustuvan toimintakulttuurin vahvistaminen**
- Hankkeessa **pelastustoimi määrittelee tarpeensa kehittymistään ja yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan** parhaiten palvelevien mittareiden muodostamiseksi
- **Laaja toimialan kontributio ja prosessin avoimuus** ovat keskeisessä asemassa yhteismitallisen arviointirakenteen muodostamiseksi

www.pelastusopisto.fi

Strategia Pelastustoimen indikaattorit-hankkeen keskeisenä viitekehyksenä

Pelastustoimen strategian kansalliset tavoitteet ja niiden toteutumisen seuranta mittaristokehittämisen muodostamiskehyksenä:

- 1** jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä
- 2** valmius vastata riskeihin omalla toimialalla ennakoivasti
- 3** aktiivisuus siviilivalmiuden toimijana ja yhteensovittajana
- 4** laadukas, kustannustehokas ja yhdenmukainen palvelurakenne
- 5** yhteiskunnan turvallisuustietoisuuden ja –vastuun edistäminen
- 6** aktiivisuus omien toimintatapojen kehittämisessä
- 7** hyvinvoiva henkilöstö

Mittareiden ohjaavuus keskiössä

- **Mittareiden** kautta muodostuva **tieto ohjaa pelastustoimen strategista päätöksentekoa ja operatiivisen toiminnan kehittämistä** sekä **tuottaa yhteiskuntaan tietoa pelastustoimen vaikuttavuudesta yhteiskunnan turvallisuuden avaintoimijana**

Mittareiden pääulottuvuudet

Tapahtuneen arviointi

- Tiedot pelastustoimen onnistumisesta yhteiskunnallisessa tehtävässään ”vastuu asiakkaalle”
- Toimialan onnistuminen toimintansa organisoinnissa ja toteuttamisessa ”sisäinen vastuu”

Tulevan kehityksen arviointi

- Pelastustoimen kehityksen suuntaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä: yhteiskunnallisen, eurooppalaisen sekä globaalin kehityksen muutosajureiden tunnistaminen, megatrendit meillä ja muualla, ilmiöiden voimistuva keskinäisriippuvuus, kansalaisten odotukset pelastustoimelle etc.

Pelastustoimen indikaattorit-hankkeen tausta

- Sisäministeriön strateginen, vuonna 2015 toteutettu tutkimushanke tuottanut kolmen indikaattorin mekanismin sisäisen turvallisuuden strategian yhteiskunnallisten vaikutusten arvioimiseksi.
- Jäsentynyt käsitys sisäasiainhallinnon ml. Pelastustoimi nykymuotoisista mittareista ja niiden vahvuuksista sekä uudistamistarpeista.
- Keskeistä eri hallinnonalojen **tiivis osallistuminen ja yhteistyö, kehittämisprosessin vahva ilmiöperusteisuus** sekä keskittyminen **laadullisten mittaamismenetelmien kehittämiseen**

SM: Sisäisen turvallisuuden strategian vaikuttavuuden mittarit-hanke

Sisäisen turvallisuuden indikaattori:

olemassa olevien mittareiden kategorisointi **1) lakisääteiset ydintehtävät, 2) taloudellisuus, 3) tuottavuus ja 4) asiakaspalvelukyky ja laatu**-luokkiin ja yhteismitallisuus indeksoinnin avulla

Yhteiskuntaindikaattori:

barometritoteutuksena asiakkaan kokemus viranomaisista **turvallisuuden tunteen muodostuksen, viestinnän, luottamuksen** sekä **osallistamisen** näkökulmista.

Yhteistyöindikaattori:

barometri yhteistyön laadun mittaamiseksi: **asiakkaan ja yhteistyöviranomaisen** arvio **yhteistyön** vaikuttavuudesta, saavutetuista synergiahyödyistä, aktiivisuus yhteistyön kehittämisessä jne.

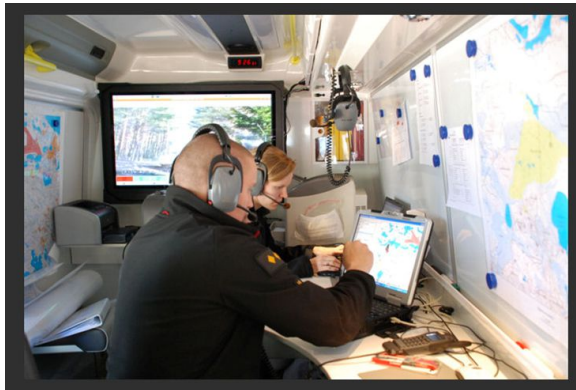
Pelastustoimen nykymuotoiset mittarit ja uusien tuottaminen

- Nykymuotoiset tyypillisesti suoraviivaisia **panos-tuotos-**mittareita, eivät laadullisia, yhteiskunnallista vaikuttavuutta mittaavia
- Mittareiden antama tieto tyypillisesti taaksepäin suuntautunutta, jo tapahtuneen suoritteiden mittaamistietoa
- **Tarve kehittää näiden mittaamismuotojen rinnalle tulevaan suuntautuneita, toiminnan kehityksen arviointia tukevia mittareita**
- **Tavoitteena kansallinen arviointijärjestelmä, joka on rakentunut toimialan yhteisesti määrittelemään tarveperusteisuuteen ja jonka tuottama tieto ohjaa toimialan laadullista kehitystä muuttuneessa toimintaympäristössä**

Pelastustoimen mittaritarpeiden evaluointi

- Poikkileikkaavina teemoina keskeiset strategiset painopisteet asiakkuus, ts. asiakkaan tarpeet pelastustoimelle sekä toimintaympäristön voimistuva kansainvälistyminen
- Haetaan pelastustoimen kannalta **nousujohteisia ja voimistuvia kehityssuuntia**, joille perustuvien mittareiden antama tieto auttaa **suuntaamaan alan kehitystä ja painoarvon määrittystä** strategisessa päätöksenteossa ja operatiivisessa toiminnassa

Mittarikehittämisen prosessuaalinen tarkastelu

Kokemus
sisäasiainhallinnon
toimijoiden, kuten
Rajavartiolaitoksen,
toimivista
mittaristoratkaisuista

Pelastustoimen
kansainvälisen
ulottuvuuden tasolle
rakentuvat
mittaamisratkaisut; Viron
pelastustoimen kanssa
tehtävä yhteistyö; PeO
opinnäytetyö

Pelastustoimen
uudistamishankkeen kanssa
yhteistyössä määrittyvät
mittaamistarpeet ja mittarit

Indikaattoreiden ja mittareiden muodostusprosessi

Indikaattoreiden muodostusprosessi:

tavoiteasettelu > indikaattoreiden määrittely > mittareiden ja tavoitearvojen määrittely > tiedon kerääminen ja tiedon tuottaminen > tiedon analysointi > tavoitteiden toteutumisen arviointi ja tarvittavista jatkotoimenpiteistä päättäminen

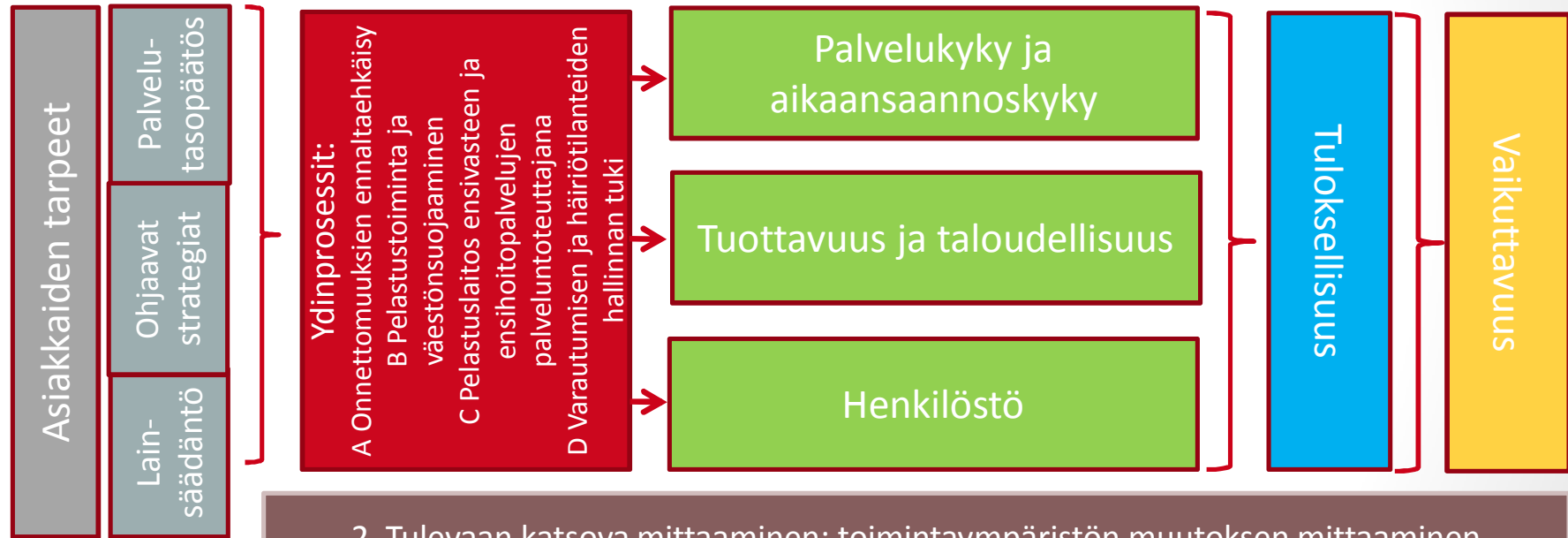
- **Indikaattori asetetaan tavoitteen saavuttamisen arvioimiseksi ja tyypillisesti asetettua tavoitetta kohtaan muodostetaan 2-3 indikaattoria**
- **Mittarit sisältyvät indikaattoreihin ja ne tuottavat numeerista (mitattavissa olevaa) aineistoa suhteessa indikaattorin ilmentämään tavoitteen saavuttamisen arviointiin**
- **Mittarin arvon tulkinnassa keskeistä on sen vertaaminen yhteisesti sovittuihin viitearvoihin**

Mittarikartta

Pelastustoimen strateginen johtaminen ja ohjaus

1. Miten meni? Taaksepäin katsova mittaaminen

2. Tulevaan katsova mittaaminen: toimintaympäristön muutoksen mittaaminen

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSTINSTITUTET

Mittarikartta

VAIKUTTAVUUS:

Toiminnan ja suoritteiden vaikutus kansalaisiin ja yhteiskuntaan suhteessa vaikutuksille asetettuihin tavoitteisiin

PALVELUKYKY JA AIKAANSAANNOSKYKY:

Pelastustoimen kyvykkyys ja asiakastyytyväisyys pelastustoimen palvelutuotannossa, painopiste laadullisessa tarkastelussa.

HENKILÖSTÖ:

Henkilöstö pelastustoimen asiantuntemuksen ja kyvykkyuden tuottajana toimintaympäristön muuttuminen huomioiden; henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus

TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS:

Tarve mittareille, jotka kuvaavat toiminnasta/toimintaympäristöstä toiminnalle aiheutuvia kustannuksia, mitä resursseilla on saatu aikaiseksi ja palvelutuotannon kustannustehokkuutta

Toimintaympäristön muutoksen arvioimisen mittarit

Arvioinnin nelikenttämalli riskianalyysin viitekehyksen mukaan:

Väestö:

- määrä ja ikärakenne
- väestönkehitys ja väestöennusteet
- kasvukeskuksissa: työssäkäynti ja päiväväestö:
- alueen väestön äidinkieli

Rakennettu ympäristö:

- rakennuskanta
- asunnot
- uusi aluerakentaminen
- korkea rakentaminen
- maanalainen rakentaminen
- puurakentaminen

Liikenne:

Joukko-, kevyt-, raskasliikenne ja vaarallisten aineiden kuljetusten reitit, vesi (meri) ja lentoliikenne, uudet liikennehankkeet

Ympäristö:

Keskeiset pohjavesialueet, tulvariskialueet, maankäyttö ja luonnonsuojelualueet

Pelastustoimen kansainvälisen ulottuvuuden mittareiden kehittäminen

Painopisteet pelastustoimen kansainvälisen ulottuvuuden mittaamiseksi:

1) Suomen rooli ja asema kansainvälisen pelastusavun antajana ja vastaanottajana

2) Kansainvälisen pelastusosaamisen (koulutetun henkilöstön ja suunnatun kalustoresursoinnin) käytettävyys kansallisessa varautumisessa ja pelastustoiminnassa: keskeisin strateginen osa-alue

Pelastusopistolla valmistuu aiheesta päällystökoulutettava Janne Vehviläisen opinnäytetyö yhteistyössä SM:n pelastusosaston kansainvälisten asioiden yksikön, Kriisinhallintakeskuksen ja pelastuslaitosten kv-koulutettujen asiantuntijoiden kanssa

Hankkeen kehittämisspektiivi

- Pelastustoimen nykymuotoisten, kansallisen tason arvioimiseen soveltuvien mittareiden ja mittariaihoiden evaluointi ja indikaattoreiden kokoaminen perusteluineen suhteessa mittarikartan päätasojen muodostamaan kokonaisuuteen

tavoiteasettelu >

indikaattoreiden määrittely >

mittareiden ja tavoitearvojen määrittely

- Mittarikehittämisen ohella on keskeistä **luoda mekanismi ja sopia vastuista mittaristotiedon hyödyntämiseksi ja mittaritarpeen jatkoevaluointiseksi**
- **Mittaristotarpeet muuttuvat toimintaympäristön kehityksen mukana => mittariston ja uusien mittaritarpeiden evaluointi on luonteeltaan jatkuva prosessi ja kehittämiseen on sisäänrakennettuna dynaamisuus**

Etusijalla yhteiskunnan turvallisuuden edistäminen

- Kansallisen arviointijärjestelmän kautta tuotetaan tietoa pelastustoimialan strategisen päätöksenteon ja kehittämisen tueksi
- Yhteiseen tarvemäärittelyyn perustuva ja toimintaympäristön kehittymistä ennakoiva arviointijärjestelmä vahvistaa informaatio-ohjaamisen toimintakulttuuria
- **Informaatioperusteinen toimialan kehittäminen vähentää sen alttiutta mielikuviin ja disinformaatioon perustuvalla tulkinnalla ja luo vakautta monimutkaistuvassa toimintaympäristössä toimimiselle**
- **Pelastustoimiala on jatkossakin vahvasti osa yhteiskuntamme keskeistä turvallisuuspalvelutuotantoa ja kehittää vastuunsa mukaisesti jatkuvasti toimintaansa yhteistyössä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa**

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSPÄTTUTET

Lisätietoa:

Pelastusopisto, projektipäällikkö, FT Heidi Tiimonen

heidi.tiimonen@pelastusopisto.fi

p. 0295 453 424